

Ko sem se naposled zdramil iz te retrogradne vizije o čudovitem razvitku krščanske umetnosti, sem opazil med štukaturnimi okraski dotičnih loggij predražestne ploskvorezbe, katere nam predstavljajo kaj mične prizore iz umetniškega življenja Rafaelovega. Tu na tej vzvišenini sedi Rafael, rišoč nesmrtnne svoje osnutke, poleg njega pa učenec pripravlja barve; tamkaj je zopet umetnik med krdelom svojih učencev, ki izvršujejo mojstrove načrte, pod njim pa boginja Fama razglašča njega slavo; in ondukaj je videti starega zidarja pri delu. Vrhu tega so razni portreti v medaljonih in druge podobe po pilastrih in dekorativnih razpredelkih.

Vse te preljubeznive ondu upodobljene epizode iz življenja in umetniškega delovanja izvoljenega ljubljenca božjega so mi zanesle duh za štiri stoletja nazaj v blaženo dobo zlatega »cinquecenta«, ko je tukaj v krogu svojih učencev ustvarjal nesmrtnne svoje umotvore nedosežni mojster — Raffaello Santi.

O izvirnih slikah — Rafaelovih in Michelangelovih prihodnjič.

A. Progar.

LISTEK.

Pisateljski shod. »Habent sua fata — congressus«, bi lahko vzdihnili vzpričo skepticizma, ki se javlja nasproti temu shodu, dasi se je o njega nujnosti in hasnovitosti že dovolj razpravljalo po časopisih in ne baš najmanje v našem listu. Ker še vedno ni od nikoder, kakor smo že v zadnji številki potožili, krepke inicijative, tedaj si usoja uredništvo tega lista v sporazumku z nekaterimi somišljeniki staviti konkretni predlog, da vseslovenski shod, kateri se gotovo posreči, sodeč po vsestranskem zanimanju in energičnih pripravah, bodi tudi pisateljski shod. Ker se poleg naših poslancev in drugih narodnih zaupnih mož vabijo na vseslovenski shod tudi duhovniki, učitelji in sploh narodni razumniki, torej je izvestno pričakovati, da prihite tedaj v naše središče v kar največjem številu tudi naši itak ne premnogobrojni pisatelji in umetniki; in dočim se bo na vseslovenskem shodu razpravljalo o splošnem položaju našega naroda, najdejo naši pisatelji in umetniki gotovo tudi priliko, da se sestanejo v kaki dvorani narodnega doma ter razpravljajo o svojih težnjah.

O moralnih in dejanskih koristih takega shoda je Nevesekdo v mnogih člankih toliko in tako prepričevalno pisal v lanjskem »Slov. Narodu«, da bi bilo odveč o tem še trošiti besede. Omenimo, naj z malimi besedicami samo to, kar se nam zdi posebno aktualno. V prvi vrsti se nam zdi posebne vrednosti že to, da se na ta način ob tej priliki naši duševni veljaki neprisilno spoznajo drug drugega tudi po licu, in ko si sežejo prijateljski v roke, izgine gotovo marsikaka osebna mržnja, ki je bila možna samo v daljavi.

Gradiva, kakor je že dovolj dognal Nevesekdo, se ne bi primanjalo. Tu naj iztaknemo samo nekatere točke, ki se nam zde za sedaj važnejše, in ki jih dajemo udeležnikom na razmišljanje. Taka pereča vprašanja so: o kolportaži, ki je v Ljubljani pač že udomačena, pa samo za nemške časopise in knjige — o sredstvih proti monopolizovanju narodnega knjištva v nenarodnih rokah — o pomenu znanstvenega slovstva za narodno prosveto in njega gojitvi po naših zabavnih listih in v publikacijah »Matiče slovenske«. O vsaki izmed navedenih zadač naj bi se oglasil kak udeležnik z dobro premišljenim ekspezejem, in nadaljnji razgovor se po tej inicijativi — beseda da besedo — sproži sam ob sebi. Urednik tega lista n. pr. bi bil pripravljen, spraviti v diskusijo zadnjo izmed zgoraj navedenih točk.

Znamo, da ima ideja pisateljskega shoda celo načelne nasprotnike, ki menijo, da se o vsem tem lahko tudi pismeno, po časopisih in zasebno razpravlja. Ti nasprotniki naj pomislijo, da je med vprašanji, s katerimi bi se bavil pisateljski shod, nekaj tudi takih, da o njih ni umestno javno razpravljati, in da je v skupščini razboritih mož od ust do ust možno v eni uri več dognati, nego s peresom v mnogo daljšem času. Te razloge smatramo za jako tehtne in menimo, da prav taki razlogi so dali povod raznim učenjaškim, literarnim, narodnim in internacionalnim kongresom, ki se dandanes bolj in bolj množe . . .

Da se kraj in čas shoda podrobneje ustanovi in nekatere priprave izvrše, se napravi neprisiljen sestanek nekaterih »peresnikov« in umetnikov, ki se naznani po dnevnikih in zasebnih dopisnicah. Vseslovenski shod se bo vršil dne 14. septembra.

Smrt. Epsko-lirske slike. Zložil Anton Funtek. — Funtkovo ime je z našim književnim preporodom v zadnjem desetletju tesno spojeno. Pred dobrimi 15 leti se je pojavil prvič v »Ljublj. Zvonu« z lirskimi pesmimi, in od tistega časa pa do današnjega dne deluje tako obsežno in produktivno na našem literarnem polju, da ga ne poznamo plodovitejšega pesnika in pisatelja slovenskega. Žal, da ta čudovita plodovitost ni združena z enakorodno životvornostjo, ki bi bila plod in ob enem dokaz neprestanega pesnikovega napredovanja, izraz novopridobljenih idej — s tisto životvornostjo, ki je vzrok, da se pesnika, ljubljenca svojega, nikoli ne naveličamo, nego vsako novo njegovo delo nestrpno pričakujemo, vedoč, da se je pesnik izza zadnjega svojega dela gotovo duševno še bolj poglobil, in da nam v novi publikaciji odkrije novo stran svojega bistva . . . Nego Funtkovo produktivnost bi primerjal neizčrpnosti onih množic, ki korakajo čez gledališče, katerih na videz ni nikoli konec, v istini pa so isti ljudje, ki za kulisami izginejo, se obrnejo in zopet na odru nastopijo — s kratka: Funtkovo muzo karakterizuje nekaka stereotipnost, ki se mu je že tudi res po pravici očitala.

Duševno njegovo obzorje se v vsem času njegovega književnega delovanja ni znatno razširilo; predmeti, ki so mu dajali snovi v njega prvi pesniški dobi, ti predmeti ga navdušujejo tudi dandanes.

Mojster je Funtek v obliki. Že prvi njegovi proizvodi so kazali ne navadno dovršenost v obliki; stiki njegovi, dasi ne Bog ve kako izbrani ali »ribniški«, po drugi strani zopet niso šablonski ter kažejo izredno spretnega in lahkotno proizvajajočega verzifikatorja. Toda nekaj se vendar sme Funtku